

7. ביטוח נפגעי עבודה

א. גמלאות ענף נפגעי עבודה

ביטוח נפגעי עבודה נועד לפצות מבוטחים¹ שנפגעו בעבודה, בתאונה² או חלו במחלת מקצוע³, בגין אובדן שכר או הכנסה בתקופה שלאחר הפגיעה, שבה נעשו בלתי כשירים לעבוד, או בגין הנזק הגופני או הנפשי מהפגיעה. ביטוח נפגעי עבודה גם מסייע לאותם נפגעים לחזור לעבודה בעזרת שיקום מקצועי. הסיוע לנפגעי העבודה ניתן בכמה אופנים:

1. דמי פגיעה

תשלום בשל היעדרות מן העבודה, ולכל היותר בעד 91 יום (13 שבועות)⁴ מהיום הראשון שלמחרת הפגיעה, למי שנפגע בעבודה או חלה במחלת מקצוע, ועקב כך אינו מסוגל לעבוד בעבודתו או בעבודה מתאימה אחרת ולא עבד בפועל, והוא זקוק לטיפול רפואי. שיעור התשלום 75% מהשכר הממוצע של הנפגע בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה ועד מקסימום דמי הפגיעה (בינואר 2012 - 1,059.38 ש"ח ליום).

2. גמלאות נכות מעבודה

משולמות לנפגעי עבודה שנותרו נכים זמנית או לצמיתות בעקבות הפגיעה בעבודה.

- **קצבת נכות זמנית** - משולמת לנכי עבודה בעלי דרגת נכות זמנית של 9% לפחות⁵.
- **קצבת נכות צמיתה** - משולמת לנכי עבודה בעלי דרגת נכות צמיתה של 20% לפחות לפי דרגת הנכות הרפואית בשיעור יחסי לשכר הנפגע בשלושת החודשים שלפני הפגיעה (הסכום המרבי בינואר 2012 - 31,781 ש"ח לעובד שכיר ולעובד עצמאי).
- סכום קצבת הנכות הזמנית או הצמיתה נקבע כ-75% מהכנסתו של הנפגע בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה כפול בדרגת נכות.
- **מענק נכות מעבודה** - סכום חד פעמי בשיעור של קצבה חודשית כפול 43 המשולם לנכה עבודה בעל דרגת נכות של 9%-19% לצמיתות⁶.
- **קצבה מיוחדת** - משולמת בנוסף לקצבה החודשית לנכים בעלי דרגת נכות צמיתה של 75% לפחות (וזכאים נוספים על-פי החוק), הזקוקים לעזרה בפעולות היום יום (הסכום המרבי בינואר 2013 - 8,057 ש"ח).
- **מענק מיוחד** - משולם לנכים בעלי דרגת נכות של 75% לפחות למימון הוצאות חד-פעמיות עקב הנכות: התאמת דיור, רכישת אביזרי עזר ורכישת רכב לפתרון קשיי הניידות (למוגבלים בניידות בלבד).

1 מבוטח בביטוח נפגעי העבודה הוא אחד מאלה: עובד שכיר (מאפריל 1954), עובד עצמאי (מיוני 1957), מי שנמצא בשיקום מקצועי, משתלם בהכשרה מקצועית, נבחן לפי חוק החניכות או חוק שירות התעסוקה (בשעת הבחינה בלבד), אסיר עובד, תושב חוץ המועסק אצל מעסיק ישראלי (משנת 1970), תושב ישראלי בחו"ל בתנאים מסוימים (משנת 1970), מי ששכרו נקבע על פי החוק (למשל חבר כנסת), עובדים תחת חוק עבודת שירותי חירום.

2 תאונת עבודה - תאונה במהלך ועקב העבודה, לרבות תאונה בדרך אל העבודה וממנה ותאונה בנסיבות המפורטות בחוק.

3 מחלת מקצוע - מחלה שהמבוטח חלה בה עקב עבודתו, והיא מופיעה ברשימת מחלות המקצוע שנקבעו בחוק. מחלות המקצוע מפורטות בתוספת השנייה לתקנות הביטוח הלאומי (ביטוח בפני פגיעה בעבודה), התשי"ד 1954.

4 עד 31.1.2002 מי שנפגעו בעבודה היו זכאים לתשלום דמי פגיעה לתקופה מרבית של 181 ימים (26 שבועות). בעד היממים שלאחר יום הפגיעה אין משלמים דמי פגיעה אלא למי שאינו מסוגל לעבוד 12 יום ויותר. בעקבות תיקון החוק בשנת 2005, תקופת הזכאות לדמי פגיעה על חשבון המעסיקים הוגדלה מ-9 ימים ל-12 ימים. מי שאין לו מעסיק, כמו העובדים העצמאים, אינו זכאי לתשלום בעד 12 ימים הראשונים, חוץ ממעבידים של עובד במשק בית.

5 עד שנת 2005 מענק נכות מעבודה וקצבת נכות זמנית החלו להיות משולמים מדרגת נכות בשיעור 5%.

6 מי שנפגע לפני 1.7.2003 קיבל מענק בגובה 70 קצבאות.

3. גמלאות תלויים בנפגעי עבודה⁷

משולמות לאלמן/ה, ליתומים, להורים (ובנסיבות מיוחדות גם לבני משפחה אחרים) - של מי שנפטר עקב פגיעה בעבודה והיה תלוי בפרנסתו. הגמלאות יכולות להיות משולמות כקצבה, מענק, מענק נישואים, דמי מחיה ליתומים, מענק בר מצווה או מענק פטירה.

קצבת תלויים - קצבה בשיעור של 40% עד 100% מהקצבה המלאה שהיתה מגיעה למבוטח אילו היה נכה בעל דרגת נכות של 100%, ובהתאם למספר הילדים. לקצבת תלויים זכאית אלמנה שיש עמה ילדים או שמלאו לה 40 שנים או שאינה מסוגלת לכלכל את עצמה, ואלמן שיש עמו ילד או שמלאו לו 40 שנים ואינו מסוגל לכלכל את עצמו (ושהכנסתו ברוטו בינואר 2012 היתה נמוכה מ-4,913 ש"ח לחודש). סכום הקצבה המלאה הוא 75% מהשכר של הנספה בתקופה הקובעת. סכום הקצבה החלקית נקבע בהתאם לדרגת הזכאות⁸.

4. הוצאות ריפוי (כולל אשפוז ושיקום רפואי)

המוסד לביטוח לאומי באמצעות קופות החולים (המקבלות ממנו תשלום) מספק טיפול רפואי מלא לנפגעי עבודה הכולל במקרה הצורך גם שיקום רפואי, החלמה, שירותי סיעוד ועוד.

5. שיקום מקצועי

ניתן לנכה שדרגת נכותו הצמיתה היא 10% לפחות ואשר עקב פגיעתו בעבודה אינו מסוגל לחזור לעבודתו הקודמת או לכל עבודה אחרת. שיקום מקצועי ניתן גם לאלמנות נפגעי עבודה.

ב. מקבלי דמי פגיעה

1. כללי

דמי פגיעה הם גמלה קצרת מועד המשולמת לנפגע בעבודה לתקופה של 91 יום לכל היותר. בשנת 2013 הגיע מספר המקבלים ל-74,760 - עלייה של 6.2% לעומת 2012⁹ הממשיכה את מגמת העלייה בשנים האחרונות (תרשים 1).

ב-2013 הגיע מספר מקבלי דמי פגיעה ל-74,760 - עלייה של 6.2% לעומת 2012

לוח 1

מועסקים, מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לעבודה, 2009-2013

שנה	מועסקים (אלפים)*	מקבלי דמי פגיעה	ימי אי כושר לעבודה	
			סך הכל	ממוצע לנפגע
2009	3,116.9	65,814	2,306,267	35.0
2010	3,214.0	68,011	2,478,106	36.4
2011	3,321.6	67,978	2,488,540	36.6
2012	3,426.8	70,395	2,546,960	36.2
2013	3,759.8	74,760	2,734,723	36.6

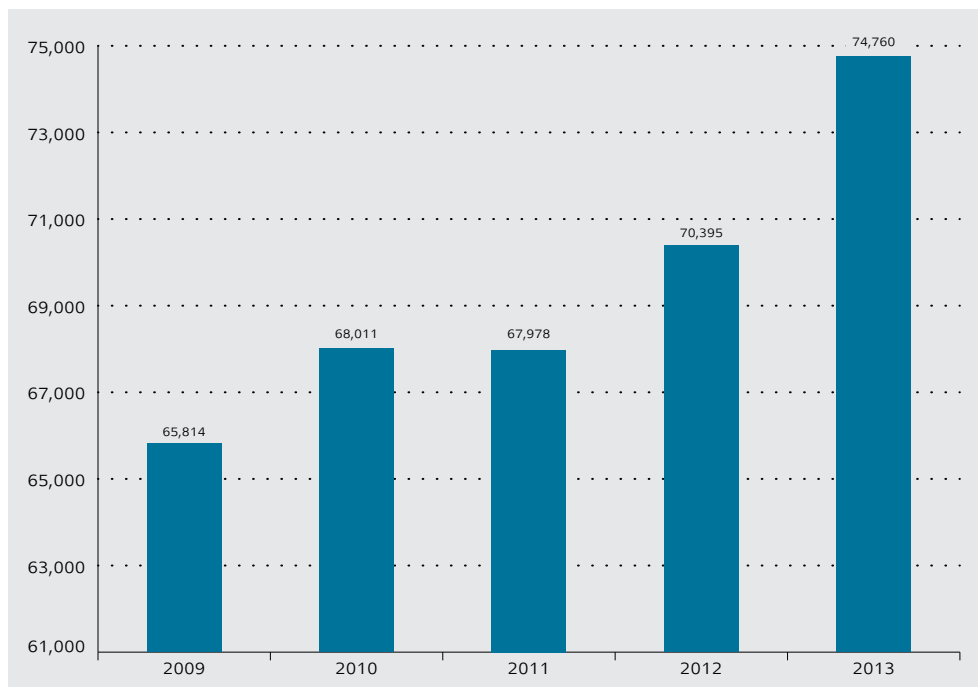
* לפי נתוני החשבונאות הלאומית, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2013. המועסקים כוללים עובדים ישראלים, עובדים מחו"ל (מדווחים ובלתי מדווחים) ותושבי יהודה ושומרון.

7 גמלאות תלויים בנפגעי עבודה כוללות קצבת תלויים, מענק תלויים, מענק נישואים, שיקום מקצועי לאלמן/ה המקבלת/קצבת תלויים, דמי מחיה ליתומים, מענק בר מצווה ומענק פטירה.

8 שיעור קצבת התלויים בהתאם למספר התלויים וקרבתם מפורט בסעיף 132 לחוק הביטוח הלאומי.

9 סדרה של מקבלי דמי פגיעה מ-2010 ועד היום התעדכנה.

תרשים 1
מקבלי דמי פגיעה, 2009-2013

לוח 2

שיעור השינוי במקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לעבודה (אחוזים), 2009-2013

שנה	שיעורי השינוי בממוצע לשנה			מקבלי דמי פגיעה כמכלל המועסקים
	ממוצע ימי אי-כושר	מקבלי דמי פגיעה	מועסקים	
2009	1.4	-5.6	2.2	2.0
2010	4.0	3.3	3.0	2.0
2011	0.5	-0.1	3.0	1.9
2012	-1.1	3.6	4.0	1.9
2013	1.1	6.2	2.9	2.0

מספר ימי אי-כושר לעבודה עלה אף הוא והגיע ל-**2,734,723** ימים - עלייה של 7.4% לעומת 2012. **מספר ימי האי-כושר** הממוצעים לנפגע גדל והגיע ל-**36.6** ימים - עלייה של 1.1% (לוחות 1 ו-2). מספר מקבלי דמי הפגיעה גדל במקביל לגידול במספר המועסקים במשק. בשנת 2013 היו מקבלי דמי פגיעה כ-2% מכלל המועסקים (לוח 2).

שיעור מקבלי דמי פגיעה בכלל המועסקים ירד במהלך השנים ונשאר יציב בשנים האחרונות למרות העלייה במספרם של המקבלים ובמספר המועסקים. ירידה הדרגתית זו החלה ב-1996 ונמשכה עד 2012 והיא חלה במקביל לשינויי חקיקה - חיוב המעסיק בתשלום בגין הימים הראשונים וביטול הזכאות לתשלום זה למי שאין להם מעסיק (בשנים 1997 ו-2005). ב-2013 נצפתה עלייה קטנה מ-1.9% לרמה של 2% מקבלי דמי פגיעה מכלל המועסקים.

שיעור מקבלי דמי פגיעה בכלל המועסקים ירד במהלך השנים ונשאר יציב בשנים האחרונות

לוח 3
מקבלי דמי פגיעה לפי מספר ימי האי-כונן, 1996, 2000, 2006-2013

שנה	סך כל המועסקים*	סך כל ימי האי-כונן	סך כל מקבלי דמי הפגיעה	0	מספר ימי האי-כונן							מספר ימים מוחלטים
					1-14	15-30	31-45	46-60	61-75	76-90	91	
1996	2,133,800	2,990,363	92,274	72	45,401	21,862	8,228	4,643	2,941	1,889	7,528	
2000	2,388,800	2,863,296	76,185	52	31,683	17,964	7,691	4,677	3,050	2,136	8,932	
2006	3,003,700	2,170,751	64,296	37	23,432	15,469	7,245	4,547	3,218	5,182	5,101	**65
2007	3,132,310	2,291,149	67,657	42	24,582	16,298	7,695	4,673	3,432	5,424	5,476	**35
2008	3,241,790	2,408,514	69,734	35	24,831	16,606	7,981	4,931	3,569	5,837	5,933	**11
2009	3,312,340	2,306,267	65,814	40	23,159	15,447	7,456	4,786	3,499	5,947	5,468	**12
2010	3,411,530	2,478,106	68,011	35	23,388	15,493	7,490	4,840	3,478	6,826	6,433	**28
2011	3,515,040	2,488,540	67,978	25	23,351	15,283	7,502	4,829	3,636	6,730	6,605	**17
2012	3,655,270	2,546,960	70,395	11	24,361	16,039	7,923	5,096	3,659	6,566	6,625	**15
2013	3,759,810	2,734,723	74,760	9	25,556	17,150	8,284	5,502	3,907	7,275	6,830	**247
1996			100.0	0.1	49.0	23.6	8.9	5.0	3.2	2.0	8.1	
2000			100.0	0.1	41.6	23.6	10.1	6.1	4.0	2.8	11.7	
2006			100.0	0.1	36.4	24.1	11.3	7.1	5.0	8.1	7.9	0.1
2007			100.0	0.1	36.3	24.1	11.3	6.9	5.1	8.0	8.1	0.1
2008			100.0	0.1	35.6	23.8	11.4	7.1	5.1	8.4	8.5	0.0
2009			100.0	0.1	35.2	23.5	11.3	7.3	5.3	9.0	8.3	0.0
2010			100.0	0.1	34.4	23.8	11.0	7.1	5.1	10.0	9.5	0.0
2011			100.0	0.0	34.4	23.5	11.0	7.1	5.3	9.9	9.7	0.0
2012			100.0	0.0	34.6	22.8	11.3	7.2	5.2	9.3	9.4	0.0
2013			100.0	0.0	34.2	22.9	11.1	7.4	5.2	9.7	9.1	0.3

* מתוך החשבונאות הלאומית, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. הסדרה 2006-2013 התעבנה ואי אפשר להשוות את הסדרה החדשה לסדרה הישנה.
** נמנעים עד 31.1.2002, 31.1.2002 שקיבלו דמי פגיעה לאחר מועד זה.

ממוצע ימי האי-כושר לנפגע הגיע לשיאו בשנת 2001 (40 יום) וב-2002 ירד ירידה חדה שנבעה בין היתר משינוי חקיקה (קיצור התקופה המרבית של תשלום דמי פגיעה מ-26 ל-13 שבועות, החל ב-1.2.2002). הירידה בממוצע ימי אי-כושר נעצרה בשנת 2003, ומאז עלה השיעור והגיע כאמור ל-36.6 ב-2013 (לוח 1).

בחוק נפגעי העבודה יש שני הסדרים (תקנה 22 וסעיף 343 לחוק), שלפיהם המעסיק הוא שמשלם לנפגע את דמי הפגיעה שמגיעים לו בתמורה להנחה או לתוספת עמלה שבה הביטוח הלאומי מזכה אותו. מבין 68,616 השכירים שקיבלו דמי פגיעה בשנת 2013, 19,837 (29%) היו מועסקים בידי **מעסיקים מורשים לפי תקנה 22**, שלפיה המוסד אינו מחזיר להם את דמי הפגיעה בעד 12 ימי הזכאות הראשונים. זהו תשלום שמעסיקים אחרים נדרשים להחזיר למוסד. במקרה זה הביטוח הלאומי רשאי להתיר למעסיק לשלם בשם המוסד דמי פגיעה ועליו לשלם במועדים שבהם הוא נוהג לשלם את שכר העבודה. על המעסיק להגיש לביטוח הלאומי תביעה בגין תאונת העבודה של העובד, והמוסד מחזיר לו את הסכומים ששילם (בעבור 13 ימים ויותר) בתוספת עמלה בשיעור 2.5% מדמי הפגיעה. אם המוסד דוחה את התביעה, המעסיק אינו מקבל החזר בעבור הכספים ששילם לעובד.

מבין כלל השכירים שקיבלו דמי פגיעה ב-2013 - 602 (כ-1%) עבדו אצל **המעסיקים שהצטרפו לסעיף 343 לחוק**. ב-2011 14 מעסיקים בחרו להצטרף להסדר הזה (מדובר במעסיקים גדולים - של יותר מ-500 עובדים) והם משלמים דמי ביטוח מופחתים לענף נפגעי עבודה (85% מהשיעור הרגיל). בתמורה להנחה בדמי הביטוח הם סופגים את התשלום של דמי פגיעה לעובד שנפגע בעבודה.

במהלך השנים גדל מספר הפגיעות החמורות שבגינן הוגשו תביעות למוסד (לוח 3). בשנת 1996, השנה האחרונה שלפני שינוי החוק שלפיו הימים הראשונים משולמים על חשבון המעסיק, היו הנפגעים שלהם פחות מ-14 ימי אי-כושר כמחצית מכלל מקבלי דמי הפגיעה והיום שיעורם פחות מ-35%. במקביל, ועם קיצור התקופה המרבית לקבלת דמי פגיעה, עלה שיעור מקבלי דמי הפגיעה שלהם 61 ויותר ימי אי-כושר מ-13% מכלל המקבלים ב-1996 לכ-24% ב-2013. אחוז הנפגעים שלהם 15-45 ימי אי-כושר התייצב ברמה של כ-34% במהלך השנים.

2. עובדים זרים, עובדי חברות כוח אדם ועובדי קבלן

קשה להשיג נתונים מהימנים בנוגע לשיעורי ההיפגעות של עובדים זרים, עובדי חברות כוח אדם או עובדי קבלן ורמת הבטיחות במקום העבודה.

שיעור מקבלי דמי פגיעה בקרב העובדים הזרים ותושבי השטחים היה נמוך בכל השנים משיעורם של הישראלים. היה אפשר לצפות ששיעורם יהיה לפחות כמו של תושבי ישראל, בגלל הענפים הכלכליים המסוכנים למדי (חקלאות ובנייה) שהם מועסקים בהם. השיעור הנמוך משקף ככל הנראה תת דיווח של אוכלוסייה זו על פגיעות בעבודה, הנובע מהחשש לאבד את מקום העבודה אם ייעדרו עקב תאונה, ממעמדם הלא חוקי ומחשש לגורלם אם ייודע דבר שהותם בארץ ללא היתר, ואולי גם מהעדר מידע על הזכויות המגיעות להם. בפגיעות עבודה קשות אין לעובדים אלה ברירה אלא לפנות לטיפול רפואי ולהגיש תביעה לדמי פגיעה ולנכות. הביטוח הלאומי משלם במישרין את הוצאות הטיפול החד-פעמי בחדר המיון של עובדים זרים, ומאפריל 2008 גם של עובדי שטחים שנפגעו בתאונות עבודה ולא הגישו תביעה לדמי פגיעה.

עובד זר מבוטח בביטוח נפגעי עבודה אף אם הוא שוהה בארץ שלא כדין. עד 28.2.2003, עובדים זרים ותושבי שטחים שנפגעו בעבודה היו זכאים למלוא ההטבות הניתנות לנפגעי עבודה בין שעבדו בהיתר ובין שלא. מ-1.3.2003 החלה להישלל הגמלה מעובד זר לא מדווח: עם עזיבתו את הארץ

שיעור מקבלי דמי פגיעה בקרב העובדים הזרים ותושבי השטחים היה נמוך בכל השנים משיעורם של הישראלים

משולמת לו הגמלה שנמצא זכאי לה החל במועד יציאתו, והתשלום אינו כולל את התקופה שבה נשללה הקצבה. הירידה ההדרגתית במספר העובדים הזרים בשנים 2002-2006 היתה צפויה עקב תיקוני החקיקה ופעולותיה של משטרת ההגירה. בשנת 2007 שוב נצפתה עלייה, שנמשכה עד סוף 2009. בינואר 2010 הכריז ראש הממשלה על מדיניות הגירה חדשה המקשיחה את התנאים להעסקת עובדים זרים, שנועדה לצמצם את מספרם בכ-30-50 אלף.

אוכלוסייה אחרת שבעבודה קשה להשיג נתונים על בטיחות בעבודה היא שכירים המקבלים שכר מחברות כוח אדם ומקבלני כוח אדם. בסקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מזוהים שכירים אלו לפי השאלה "מי משלם את השכר". במערכת נפגעי עבודה של המוסד לביטוח לאומי, חברות כוח אדם אינן מאופיינות בקוד ייחודי (ענף כלכלי או מעמד משפטי של המעסיק), ולכן אי

לוח 4

מועסקים, מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לפי תושבות, 2009-2013

עובדים זרים	תושבי שטחים	תושבי ישראל	סך הכל	
2009				
230,583	55,735	3,026,021	3,312,340	מועסקים*
692	440	64,682	65,814	מקבלי דמי פגיעה
0.3	0.8	2.1	2.0	שיעור מקבלי דמי פגיעה מהמועסקים
29.1	43.9	35.1	35.0	ממוצע ימי אי-כושר
2010				
230,225	60,621	3,120,687	3,411,530	מועסקים*
865	490	66,656	68,011	מקבלי דמי פגיעה
0.4	0.8	2.1	2.0	שיעור מקבלי דמי פגיעה מהמועסקים
29.9	45.8	36.5	36.4	ממוצע ימי אי-כושר
2011				
229,125	65,869	3,220,048	3,515,040	מועסקים*
667	484	66,827	67,978	מקבלי דמי פגיעה
0.3	0.7	2.1	1.9	שיעור מקבלי דמי פגיעה מהמועסקים
31.6	42.1	36.6	36.6	ממוצע ימי אי-כושר
2012				
230,741	65,550	3,358,974	3,655,270	מועסקים*
804	604	68,987	70,395	מקבלי דמי פגיעה
0.3	0.9	2.1	1.9	שיעור מקבלי דמי פגיעה מהמועסקים
35.7	46.5	36.1	36.2	ממוצע ימי אי-כושר
2013				
288,400	81,900	3,449,510	3,759,810	מועסקים*
948	738	73,074	74,760	מקבלי דמי פגיעה
0.3	0.9	2.1	2.0	שיעור מקבלי דמי פגיעה מהמועסקים
32.6	47.3	36.5	36.6	ממוצע ימי אי-כושר

* מקור: החשבונאות הלאומית, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

אפשר לבדוק אם עובדים אלו חשופים לסכנות כמו העובדים שמקבלים שכר ממקום העבודה ואם עובדת היותם חריגים אצל המעסיק גורמת לו להפחית מאחריותו לתנאי הבטיחות שלהם.

הבעיה קיימת גם בחברות קבלן שאינן מספקות עובדים אלא שירותים, ושהחובות שחלות על חברות כוח אדם, בייחוד חובת הרישוי, אינן חלות עליהן. התנאי לקבלת רישיון ולחידושו הוא כיבוד חוקי העבודה ובטיחות בעבודה.

בהגדרת מקבלי שכר מחברת כוח אדם לא נכללים שכירים העובדים באמצעות קבלן משנה, שעליו מוטלת האחריות על ביצוע עבודתם וגם על בטיחותם. אלו שכירים המועסקים בעיקר בשני ענפי הכלכלה המשניים - שמירה, אבטחה וניקיון, ושירותי מטפלות בית.

בשנת 2013 (כמו גם בשנים הקודמות) ממוצע ימי האי-כושר לנפגע של עובדים זרים היה נמוך מזה של תושבי ישראל - 32.6 ימים לעומת 36.6 ימים בהתאמה - אף שהוא היה צפוי להיות גבוה יותר, בגלל ענפי העיסוק שלהם. ממוצע ימי האי-כושר של העובדים תושבי השטחים (יהודה ושומרון) נשאר גבוה למדי (47.3 ימים בממוצע לנפגע), אף שעיסוקם, לכאורה, דומה לזה של העובדים הזרים. אך ייתכן שהרבה העובדים הזרים המועסקים כמטפלים סיעודיים אשר נפגעים פחות ממועסקים בענפים מסוכנים.

מ-1997 הצטמצם מספר העצמאים שקיבלו דמי פגיעה ומשקלם בסך המקבלים ירד מ-11.3% ל-8.2% (לוח 5). ירידה זו מושפעת כנראה הן מהשינוי בחוק שלפיו ימי האי-כושר הראשונים ממומנים בידי העצמאי והן מגל של סגירת עסקים קטנים בתקופות של מיתון כלכלי. בשנת 2013 נרשמה ירידה קלה בשיעור העצמאים שקיבלו דמי פגיעה (8.2%) לעומת עלייה קלה ב-2012 (מ-8.5% ל-8.7%). ממוצע ימי אי-כושר לעבודה בקרב העצמאים גבוה בכ-41% מזה של שכירים (49.9 ימים לעומת 35.4, בהתאמה), כנראה משום שעצמאים אינם נוטים להגיש למוסד תביעות בגין העדרויות קצרות (פחות מ-12 ימים).

התפלגות נפגעי עבודה שכירים לפי ענפים כלכליים השתנתה מעט בשנת 2012 עקב מעבר לסיווג חדש¹⁰ של הענפים, אך גם בשנת 2013 המגמות נשארו דומות לשנים הקודמות: 16.1% עובדים נפגעו בתעשייה וחרושת, 15.1% במסחר ותיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים, ו-10.7% בנינוי. מבחינת חומרת הפגיעה (הנמדדת כאן לפי מספר ימי אי-כושר לעבודה), הפגיעות החמורות ביותר מתרחשות זה שנים בענף הבינוי (45.4 ימים) ואחריו הענפים האלה: ארגונים וגופים חוץ-מדינתיים (43.2 ימים), אמנות, בידור ופנאי (40.0 ימים), שירותים אחרים (36.4 ימים), ומסחר ותיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים (35.9).

התפלגות נפגעי עבודה שכירים לפי ענפים כלכליים השתנתה מעט בשנת 2012 עקב מעבר לסיווג חדש¹⁰ של הענפים, אך גם בשנת 2013 המגמות נשארו דומות לשנים הקודמות: 16.1% עובדים נפגעו בתעשייה וחרושת, 15.1% במסחר ותיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים, ו-10.7% בנינוי. מבחינת חומרת הפגיעה (הנמדדת כאן לפי מספר ימי אי-כושר לעבודה), הפגיעות החמורות ביותר מתרחשות זה שנים בענף הבינוי (45.4 ימים) ואחריו הענפים האלה: ארגונים וגופים חוץ-מדינתיים (43.2 ימים), אמנות, בידור ופנאי (40.0 ימים), שירותים אחרים (36.4 ימים), ומסחר ותיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים (35.9).

לוח 5

מקבלי דמי פגיעה לפי מעמד בעבודה וימי אי-כושר, 2013

מעמד בעבודה	מקבלי דמי פגיעה		ממוצע ימי אי-כושר
	מספרים	אחוזים	
כלל המקבלים	74,760	100.0	36.6
שכירים	68,616	91.8	35.4
עצמאים	6,144	8.2	49.9

10 הסיווג האחד של ענפי הכלכלה 2011 המפורסם בידי הלמ"ס מחליף את הסיווג האחד של ענפי הכלכלה 1993, והוא מבוסס על המלצת האו"ם לסיווג האחד של ענפי כלכלה: ISIC 4 (International Standard Classification of All Economic Activities), Rev. 4.

לוח 6
מקבלי דמי פגיעה לפי מעמד בעבודה וענף כלכלי, 2013

ענף כלכלי	מקבלים		ימי אי-כושר	
	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים
סך הכל	74,760		2,734,723	36.6
סך הכל שכירים	68,616	100.0	2,428,177	35.4
חקלאות, ייעור ודיג	1,682	2.5	57,099	33.9
כרייה וחציבה	132	0.2	4,641	35.2
תעשייה וחרושת	11,070	16.1	349,351	31.6
אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר	430	0.6	13,088	30.4
אספקת מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור	322	0.5	11,194	34.8
בינוי	7,339	10.7	333,416	45.4
מסחר סיטוני וקמעוני, תיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים	10,345	15.1	371,324	35.9
שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות	5,674	8.3	245,211	43.2
שירותי אירוח ואוכל	4,292	6.3	133,223	31.0
מידע ותקשורת	1,379	2.0	41,147	29.8
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	1,408	2.1	43,768	31.1
פעילויות בנדל"ן	1,504	2.2	44,162	29.4
שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים	2,523	3.7	87,075	34.5
שירותי ניהול ותמיכה	5,275	7.7	188,077	35.7
מינהל מקומי, מינהל ציבורי וביטחון; שירותי חובה של הביטוח הלאומי	5,789	8.4	178,569	30.8
חינוך	1,586	2.3	52,751	33.3
שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד	4,659	6.8	154,900	33.2
אמנות, בידור ופנאי	1,040	1.5	41,585	40.0
שירותים אחרים	1,504	2.2	54,108	36.4
משקי בית כמקומות תעסוקה, משקי בית המייצרים טובין ושירותים לשימוש עצמי	26	0.1	802	30.8
ארגונים וגופים בינלאומיים	9	0.0	389	43.2
לא ידוע	628	0.9	21,644	34.5
סך הכל עצמאים	6,144		306,586	49.9

3. נשים וצעירים

עם תהליך התיעוש המתגבר והגידול בשיעור הנשים המשתתפות בכוח העבודה האזרחי, שאפיין את שני העשורים האחרונים, גדל גם חלקן של הנשים בכלל המקבלים דמי פגיעה. שיעורן עלה בהדרגה ובעקביות מ-19.8% בשנת 1995 ל-31.4% בשנת 2012, אך השנה ירד במעט לרמה של 30.6% (לוח 7). חלקן בכלל המקבלים נמוך בהשוואה לחלקן בסך המשתכרים בשוק העבודה לנוכח אופי העיסוקים שלהן.

לוח 7

מקבלי דמי פגיעה לפי מין, 2009-2013

2013	2012	2011	2010	2009	
מספרים					
74,760	70,395	67,978	68,011	65,814	סך הכל
51,906	48,449	46,668	47,354	45,906	גברים
22,854	21,946	21,310	20,657	19,908	נשים
אחוזים					
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל
69.4	68.8	68.7	69.6	70.0	גברים
30.6	31.2	31.3	30.4	30.0	נשים

בדיקת התפלגות מקבלי דמי הפגיעה לפי מין ולפי גיל מלמדת כי בגילים הצעירים יותר (עד גיל 34) הגברים מהווים 75% ובמבוגרים יותר (45-59) הם מהווים רק כ-63% מכלל המקבלים באותה שכבת גיל (לוח 8). ממוצע ימי האי-כושר של נשים נמוך מזה של גברים: 31.7 לעומת 38.7 בהתאמה. הבדל זה נובע כנראה מההבדל ברמת הסיכון של העיסוקים של הגברים הצעירים (גבוהה יותר) לרמת הסיכון של הגברים המבוגרים (נמוכה יותר).

לוח 8

מקבלי דמי פגיעה לפי גיל ומין (מספרים), 2013

גיל	סך הכל	גברים	נשים
סך הכל	74,760	51,906	22,854
עד 17	160	136	24
18-24	7,758	6,034	1,724
25-34	16,989	12,523	4,466
35-44	16,518	11,951	4,567
45-54	15,501	9,995	5,506
55-64	13,887	8,385	5,502
+65	3,947	2,882	1,065

ג. תאונות עבודה

תאונות דרכים (בזמן העבודה או בדרך אליה או ממנה) היוו ב-2013 22.9% מכלל תאונות העבודה, ומספר זה נשאר יציב בהמלך השנים. מספר תאונות הדרכים בדרך לעבודה גדל בשנים 2006-2013 מ-14.4% מכלל הפגיעות בעבודה עד 16.2% (לוח 9). לעומת זאת, בשנת 2013 מספר תאונות הדרכים במסגרת העבודה היווה 6.7% מכלל תאונות העבודה. בעבר, תאונות הדרכים גרמו לפגיעה קשה יותר שהתבטאה במספר ימי אי-כושר רבים יותר משאר התאונות. פער זה צומצם מאוד בשנים האחרונות והיום כמעט אינו קיים, ככל הנראה מביטול תקופות הזכאות הקצרות (עד 12 ימים), כך שמספר הפונים במקרים הקלים פחת מאוד ובכך העלה את מספר ימי האי-כושר הממוצע לפגיעה.

תאונות דרכים (בזמן העבודה או בדרך אליה או ממנה) היוו ב-2013 22.9% מכלל תאונות העבודה, ושיעור זה נשאר יציב במהלך השנים

לוח 9

מקבלי דמי פגיעה לפי מקום הפגיעה וימי אי-כושר, 2009–2013

שנה	סך הכל	תאונות בעבודה		תאונות בדרך לעבודה		אחר
		תאונות במהלך העבודה*	תאונות דרכים	תאונות דרכים	תאונות בלי רכב	
2009						
מספרים	65,814	45,412	4,747	10,594	4,191	870
אחוזים	100.0	69.0	7.2	16.1	6.4	1.3
ממוצע ימי אי-כושר	35.0	35.0	39.5	33.0	35.7	35.4
2010						
מספרים	68,011	47,520	4,721	10,683	4,094	993
אחוזים	100.0	69.9	6.9	15.7	6.0	1.5
ממוצע ימי אי-כושר	36.4	36.2	42.0	34.3	38.0	35.8
2011						
מספרים	67,978	47,174	4,540	10,976	4,287	1,001
אחוזים	100.0	69.4	6.7	16.1	6.3	1.5
ממוצע ימי אי-כושר	36.6	36.4	42.3	34.3	37.9	38.3
2012						
מספרים	70,395	48,589	4,908	11,229	4,647	1,022
אחוזים	100.0	69.0	7.0	16.0	6.6	1.5
ממוצע ימי אי-כושר	36.2	36.0	41.8	33.8	37.9	37.1
2013						
מספרים	74,760	51,239	5,005	12,148	5,138	1,230
אחוזים	100.0	68.5	6.7	16.2	6.9	1.6
ממוצע ימי אי-כושר	36.6	36.2	42.7	34.9	37.6	38.9

לוח 10

מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לפי גורם הפגיעה, 2012

גורם הפגיעה	מקבלים		ימי אי כושר	
	מספרים	אחוזים	ממוצע ימי אי כושר לנפגע	סך הכל ימים
סך הכל	70,395	100.0	36.2	2,546,960
נפילה	18,223	24.1	42.2	769,362
תאונת דרכים	18,354	25.9	37.2	682,792
גוף נופל, מכה, לחץ מגוף	11,364	17.1	34.0	386,223
מכונות, כלים	9,085	11.7	32.7	296,649
מאמץ יתר	5,745	9.0	38.0	218,505
אש, חומר לוחט, אד, חומצה	1,083	1.5	22.2	24,046
גוף זר בעין	741	1.0	15.3	11,349
קטטה	677	1.1	33.3	22,533
הרעלה	500	0.7	21.7	10,834
גורם סביבתי	187	0.3	20.7	3,869
מחלת מקצוע	118	0.2	58.1	6,860
חומר נפץ	116	0.2	34.6	4,008
אחר ולא ידוע	4,202	6.0	26.2	109,930

התפלגות מקבלי דמי פגיעה לפי גורם התאונה ומהות הפגיעה יציבה למדי במהלך השנים. הגורמים השכיחים לפגיעה בעבודה בשנת 2012¹¹ היו תאונות דרכים (26.1%), נפילה (מפיגום, סולם או מנוף; מבניין או מבנה; החלקה או מעידה במדרגות); החלקה או מעידה במישור (25.9%) ופגיעה מגופים (נופלים, לוחצים, מכים - 16.2%) (לוח 10). מבחינת חומרת הפגיעה (הנמדדת לפי מספר ימי אי-כושר) הפגיעות הקשות נגרמו בעיקר מנפילות (42.2 ימים). הנפילות גרמו בעיקר מכות יבשות והימחציות וכן שברים בגפיים, מתיחות ונקעים. **מחלות מקצוע** היו במקום הגבוה ביותר בחומרת הפגיעה (58.1 ימים). רשימת מחלות המקצוע אמנם סגורה, אך אם המחלה אינה מופיעה בה, ועל פי חוות דעת המומחים יש קשר סיבתי ברור בינה לבין תנאי העבודה - המחלה תוכר כפגיעה בעבודה. רוב התביעות לדמי פגיעה בגין מחלת מקצוע מוגשות לצורך קביעת נכות מעבודה.

ניתוח התפלגות מקבלי דמי פגיעה לפי **מהות הפגיעה** מראה כי הסיבות השכיחות הן הימחצות (34.5%), פגיעה בשלד השריר (14.5%), מכה יבשה (12.8%) וחתך בגפה עליונה (9.2%). מבחינת **חומרת הפגיעה** (הנמדדת לפי מספר ימי אי-כושר) הפציעות הקשות היו שבר בגפה תחתונה (66.2 ימים), פגיעה במערכת כלי הדם (61.3 ימים), שבר בגפה העליונה (60.3 ימים), שבר בגב או בגולגולת או פגיעה בעמוד השדרה (59.8 ימים) ופריקה ללא שבר (51.8 ימים).

הגפיים העליונות הן האיבר הפגיע ביותר בתאונות עבודה: שברים וחתכים (בלבד) בגפיים העליונות גרמו להיעדרות מעבודה של כ-15% ממקבלי דמי פגיעה (לוח 11).

הגפיים העליונות הן האיבר הפגיע ביותר בתאונות עבודה

לוח 11

מקבלי דמי פגיעה וימי אי-כושר לפי מהות הפגיעה, 2012

מהות הפגיעה	מקבלים		ימי אי כושר	
	מספרים	אחוזים	ממוצע ימים	סך הכל
סך הכל	70,395	100.0	36.2	2,546,960
הימחצות	24,290	34.5	36.4	883,001
שלד ושרירים	10,203	14.5	34.0	346,818
מכה יבשה	9,008	12.8	32.4	291,478
חתך בגפה עליונה	6,461	9.2	30.0	193,723
שבר גפה עליונה	4,041	5.8	60.3	243,625
מתיחה, נקע	3,212	4.6	33.7	108,178
שבר גפה תחתונה	2,763	3.9	66.2	182,953
כווייה	1,318	1.9	23.8	31,306
שבר גולגולת, גב, שדרה	893	1.3	59.8	53,393
חתך בראש, צוואר, גב	891	1.3	19.9	17,704
חתך בגפה תחתונה	885	1.3	28.6	25,322
סימפטומים	757	1.4	29.8	22,523
חדירת גוף זר	747	1.1	14.6	10,913
הרעלה	297	0.4	19.3	5,718
פריקה ללא שבר	215	1.1	51.8	11,140
מערכת כלי דם	129	0.3	63.1	8,142
שפשוף	98	0.2	25.1	2,460
אחר ולא ידוע	4,187	6.0	25.9	108,563

* חבלות ופציעות בעבודה שאינן תאונות דרכים.

ד. מקבלי גמלאות נכות מעבודה

גמלאות נכות משולמות לנפגעי עבודה שנותרה להם נכות בעקבות הפגיעה. קצבת נכות צמיתה משולמת לנפגעים בעלי דרגת נכות צמיתה של 20% ויותר.

1. קצבת נכות צמיתה

מספר מקבלי קצבת נכות צמיתה עולה בהתמדה בקצב של כ-5% לשנה ובשנת 2013 הגיע ל-38,264, לעומת 35,539 בשנת 2012 (לוח 12). לרוב מקבלי הקצבה (62.3%) דרגות נכות נמוכות (עד 39%). בין הנשים קבוצה זו גדולה אף יותר (65.3%): ל-63.4% מהן דרגת נכות של 20%-39% לעומת 57.7% מן

מספר מקבלי קצבת נכות צמיתה עולה בהתמדה בקצב של כ-5% לשנה וב-2013 הגיע ל-38,264

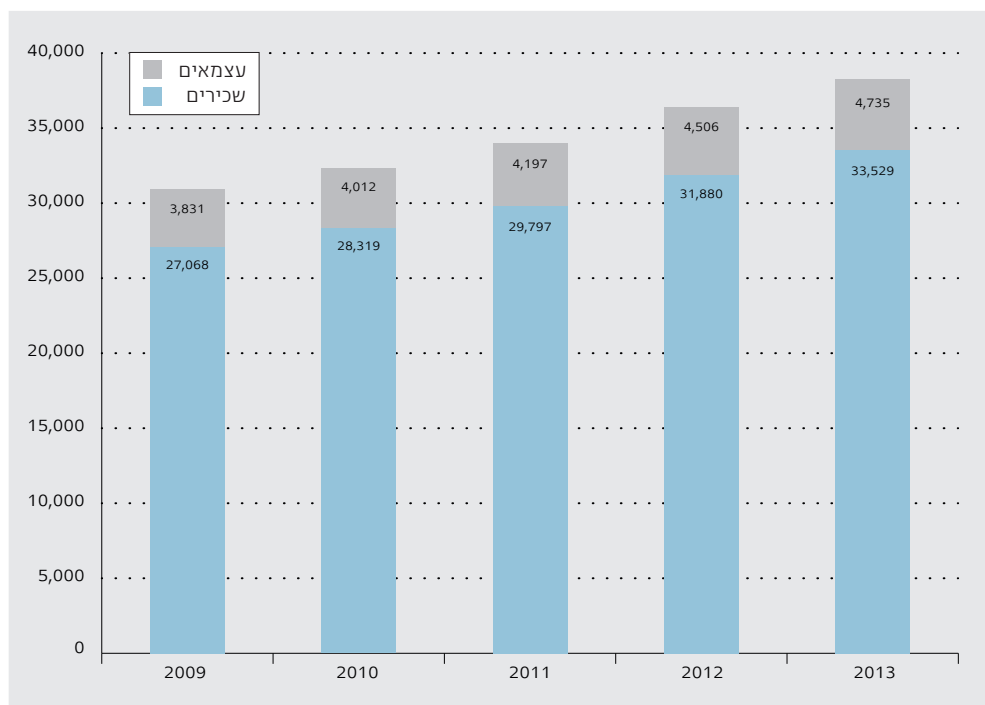
לוח 12

מקבלי קצבת נכות צמיתה לפי מעמד בעבודה (דצמבר), 2009-2013

שנה	סך הכל		
	מספרים	אחוז שינוי שנתי	שכירים
2009	31,899	5.1	27,685
2010	33,079	4.7	28,994
2011	34,688	4.9	30,393
2012	36,390	4.9	31,883
2013	38,264	5.1	33,529

תרשים 2

מקבלי קצבת נכות צמיתה לפי מעמד בעבודה, 2009-2013

הגברים. ל-9.4% מן הגברים ו-7.3% מן הנשים דרגת נכות גבוהה מ-80% (לוח ז/2 בנספח הלוחות). מקבלי קצבת נכות מעבודה יכולים - בהגיעם לגיל המזכה בקצבת זיקנה - לבחור בין המשך קבלת קצבת נכות מעבודה לבין קבלת קצבת זיקנה. לפי החוק, אם קצבת הזיקנה גבוהה מקצבת הנכות מעבודה אפשר להוון את קצבת הנכות ולקבל קצבת זיקנה שוטפת, או להוסיף ולקבל קצבת נכות מעבודה בגובה קצבת זיקנה. בפועל, בשנת 2013 כ-17 ממקבלי קצבת הנכות שהגיעו לגיל בחרו להוסיף ולקבל קצבת נכות מעבודה גם בגיל זיקנה.

כאשר מדובר על ההתפלגות בקרב מקבלי קצבת נכות, המצב שונה במעט מאשר אצל מקבלי דמי פגיעה (התפלגות מקבלי קצבת נכות צמיחה לפי מין, גיל ואחוז נכות מוצגת בלוח ז/2 שבנספח לוחות ענפי הביטוח). מרבית המקבלים נמצאים בקבוצות המבוגרות יותר - בני 50 ויותר: למשל, גברים בני 50-59 מהווים 26.3% מכלל הגברים הזכאים לקצבה, וכך גם בנשים: בנות 50-59 מהוות 32.6% מכלל הנשים המקבלות קצבת נכות צמיחה.

2. מענק נכות

מענק נכות משולם לנכה עבודה שדרגת נכותו יציבה, והיא יותר מ-9% אך פחות מ-20%. סכומי המענקים ותנאי הזכאות להם עברו שינויים מפליגים בשנים האחרונות. עד חקיקת חוק התוכנית להבראת המשק ביוני 2003, המענק היה בגובה 70 קצבאות חודשיות. אז נקבע כי מי שנפגע מיום 1.7.2003 ואילך יקבל מענק השווה ל-43 קצבאות. בעקבות שינוי החקיקה חלה ירידה תלולה בסכום מענקי הנכות הממוצעים. בשנת 2013 שולמו 11,090 מענקים בגין הפגיעות השונות (לעומת 9,729 ב-2012) - 9,700 לשכירים ו-1,390 לעצמאים. בשנת 2013 התשלום הממוצע למענק לשכירים היה כ-37.6 אלף ש"ח לעומת כ-36.6 אלף ש"ח ב-2012, ולעצמאים - כ-34.5 אלף ש"ח לעומת 35.6 אלף ש"ח בהתאמה.

לוח 13

מקבלי מענק נכות לפי מעמד בעבודה, 2009-2013

שנה	סך הכל		עצמאים
	מספרים	אחוז שינוי שנתי	
2009	8,706	2.2	1,058
2010	8,821	1.3	1,124
2011	8,927	1.2	1,030
2012	9,729	9.0	1,185
2013	11,090	14.0	1,390

3. קצבת נכות מיוחדת ומענקים מיוחדים

נכי עבודה שדרגת נכותם 75% ויותר ונכים עם קשיי הליכה שדרגת נכותם 65%-74% זכאים, נוסף על כל גמלה אחרת, לסיוע כספי לעזרה אישית, לנסיעות ולמענק להוצאות חד פעמיות - לרכישת רכב, לפתרון בעיות דיור ולרכישת אביזרים מיוחדים הנובעים מהנכות.

בדצמבר 2013 קיבלו 3,413 נכים קצבה מיוחדת באמצעות אגף השיקום בסכום ממוצע של 3,651 ש"ח, לעומת 3,286 בדצמבר 2012 - ממוצע של 3,588 ש"ח ו-3,141 בדצמבר 2011, שקיבלו קצבה בסכום ממוצע של 3,542 ש"ח.

בשנת 2013 שולמו 169 מענקי שיקום בסכום ממוצע של 32,479 ש"ח לעומת 168 מענקים בסכום ממוצע של 30,452 ש"ח ב-2012. מענקים אלה שולמו כסיוע בדיור (72 מענקים בסך 3,236 אלפי

בדצמבר 2013 קיבלו 3,413 נכים קצבה מיוחדת באמצעות אגף השיקום

ש"ח), סיוע ברכישת רכב (25 מענקים בסך 1,240 אלפי ש"ח), וסיוע אחר (72 מענקים בסך 1,013 אלפי ש"ח).

4. גמלאות תלויים

מספר מקבלי קצבת תלויים עלה בהדרגה עם השנים ובשנת 2013 הגיע ל-4,695 לעומת 4,638 בשנת 2012. שיעור השינוי נע בין 0.2% ל-1.2% (לוח 14).

מספר מקבלי קצבת תלויים עלה בהדרגה עם השנים וב-2013 הגיע ל-4,695

לוח 14

מקבלי קצבת תלויים לפי מעמד בעבודה, 2009-2013

שנה	סך הכל		עצמאים
	מספרים	אחוז שינוי שנתי	
2009	4,573	1.2	619
2010	4,565	-0.2	624
2011	4,603	0.8	622
2012	4,638	0.8	625
2013	4,695	1.2	632

הטיפול בנפגע עבודה

תהליך הטיפול בנפגע בעבודה מתחיל בתביעה לדמי פגיעה שהיא גם הודעה על פגיעה בעבודה. בשלב הטיפול בתביעה בודקים את נסיבות הפגיעה עצמה, האם אכן אירעה במהלך העבודה ועקב העבודה. מספר התביעות שמוגשות מדי שנה לדמי פגיעה גדל בממוצע של 3.3% בשנה בחמש השנים האחרונות. הגידול בתביעות תואם בממוצע את הגידול במספר המועסקים במשק - ככל שיותר אנשים משתתפים בכוח העבודה, כך גדל גם מספר הנפגעים בזמן ועקב העבודה. כ-78% מכלל התביעות שמוגשות לדמי פגיעה בממוצע בשנה מאושרות (לוח 1).

לוח 1

תביעות לדמי פגיעה שנתקבלו ואושרו, 2009-2013

שנה	מספר תביעות		אחוז האישורים מסך התביעות	אחוז שינוי לעומת שנה קודמת	
	התקבלו	אושרו		תקבלו	אושרו
2009	89,821	72,542	81%	-3.1%	-6.0%
2010	94,601	74,635	79%	5.3%	2.9%
2011	98,594	76,742	78%	4.2%	2.8%
2012	106,279	79,496	75%	7.8%	3.6%
2013	108,532	84,029	77%	2.1%	5.7%

מתוך כלל התביעות לדמי פגיעה שאושרו, כ-91% הוגשו בידי שכירים והשאר בידי עצמאים (לוח 2). אם לנפגע נותרה נכות לאחר שמיצה את זכאותו ל-91 הימים לדמי פגיעה הוא רשאי להגיש תביעה לנכות מעבודה. בשנת 2013 הוגשו 26,933 תביעות לגמלאות נכות מעבודה. מספר התביעות לנכות גדל בחמש השנים האחרונות בשיעור של כ-4% בשנה בממוצע (לוח 3).

לוח 2

תביעות לדמי פגיעה שאושרו, לפי מעמד בעבודה, 2009-2013

שנה	סך הכל	סה"כ תביעות שאושרו		אחוז מסך תביעות שאושרו	
		שכירים	עצמאיים	שכירים	עצמאיים
2009	72,542	66,192	6,129	91.2%	8.4%
2010	74,635	68,161	6,229	91.3%	8.3%
2011	76,742	70,260	6,267	91.6%	8.2%
2012	79,496	72,272	7,017	90.9%	8.8%
2013	84,029	76,455	7,315	91.0%	8.7%

לוח 3

תביעות לגמלאות נכות מעבודה, 2009-2013

שנה	התקבלו	אושרו	מספר תביעות		אחוז שינוי לעומת שנה קודמת	
			התקבלו	אושרו	התקבלו	אושרו
2009	21,922	21,512	98.1%	0.2%	6.0%	0.2%
2010	22,696	21,377	94.2%	3.5%	-0.6%	3.5%
2011	23,401	20,874	89.2%	3.1%	-2.4%	3.1%
2012	25,485	22,985	90.2%	8.9%	10.1%	8.9%
2013	26,933	24,893	92.4%	5.7%	8.3%	5.7%

לאחר אישור התביעה בנכות, על התובע להתייצב בפני ועדה רפואית שבה ייקבעו אחוזי הנכות הרפואית שלפיהם יחושבו הקצבה או המענק. בשנת 2013 התקיימו 37,750 דיונים של ועדות רפואיות, 25,760 בהם היו בדרג הראשון (תביעה ראשונה של הנפגע), והשאר היו דיונים של ועדות ערר ואחרות. הוועדות הרפואיות הדנות בנפגעי עבודה, דנות גם במקרים של נפגעי איבה ואסירי ציון, ועושות בדיקות לצורך קביעת פטור ממס הכנסה. בממוצע דנים בדיון אחד בדרג הראשון בכ-3.2 תיקי מבוטחים ובדרג השני בכ-2.5 תיקים. בנוסף, כ-1.44 דיונים בממוצע מתקיימים עד קבלת החלטה הראשונה בתביעה.

מספר הדיונים הממוצע עד שמתקבלת החלטה בתביעה הוא 1-2.9 בהתאם לסוג בקשה: התהליך הקצר ביותר - בתביעות לקצבת נכות לאסירי ציון, והארוך ביותר למס הכנסה, כנראה משום שבדיונים למס הכנסה יש צורך במומחים רבים יותר (לוח 4).

מספר הדיונים הממוצע עד שמתקבלת החלטה בתביעה הוא 1-2.9

לוח 4

מספר ועדות, מבוטחים, דיונים עד לקבלת החלטה ראשונה, החלטות ראשונות וממוצע דיונים עד לקבלת החלטה, 2013

סוג בקשה	סה"כ מספר ועדות	מספר מבוטחים	מספר דיונים עד לקבלת החלטה	מספר החלטות ראשונות	ממוצע דיונים עד החלטה
סך הכל	35,348	29,682	38,301	25,083	
מס הכנסה	8,855	5,228	8,016	2,772	2.9
נפגע איבה	681	314	473	288	1.6
נפגע עבודה	25,806	24,136	29,810	22,021	1.4
אסיר ציון	6	4	2	2	1

קצבת תלויים משולמת לבני משפחתו של הנפגע בעבודה התלויים בו מבחינה כלכלית במקרה של תאונה קטלנית. יש תנודתיות בשיעור התביעות המאושרות (לוח 5). בשנת 2013 למשל התקבלו 314 תביעות לתלויים, 57.3% בהן אושרו.

לוח 5
תביעות לגמלת תלויים, 2013–2009

שנה	מספר תביעות		אחוז שינוי לעומת שנה קודמת	אחוז אושרו
	התקבלו	אושרו		
2009	294	157	53.4	-10.3
2010	269	141	52.4	-10.2
2011	294	202	68.7	43.3
2012	285	155	54.4	-23.3
2013	314	180	57.3	16.1

ה. תשלומים

דמי הפגיעה הממוצעים ליום לשכירים ולעצמאים עלו בשנת 2013 במונחים נומינליים, במונחים ריאליים וכאחוז מהשכר הממוצע (לוח 15).

לוח 15
דמי פגיעה ממוצעים ליום לפי מעמד בעבודה, 2013–2009

שנה	שכירים			עצמאים		
	מחירי שוטפים (ש"ח)	מחירי 2013 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירי שוטפים (ש"ח)	מחירי 2013 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2009	179.2	196.6	67.4	240.6	263.9	90.5
2010	175.8	187.8	63.9	205.2	219.2	74.6
2011	178.5	184.3	62.5	195.1	201.5	68.4
2012	186.5	189.3	63.7	203.1	206.2	69.4
2013	190.0	190.0	63.4	212.6	212.6	71.0

לוח 16
סכום קצבת נכות צמיתה לפי מעמד בעבודה (ממוצע חודשי), 2013–2009

שנה	שכירים			עצמאים		
	מחירי שוטפים (ש"ח)	מחירי 2013 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירי שוטפים (ש"ח)	מחירי 2013 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2009	3,156.2	3,462.3	39.6	3,287.7	3,606.6	41.2
2010	3,419.1	3,652.4	41.5	3,403.2	3,635.4	41.3
2011	3,240.0	3,345.6	37.8	3,489.8	3,603.6	40.8
2012	3,329.8	3,380.6	37.9	3,574.4	3,628.9	40.7
2013	3,394.1	3,394.1	37.8	3,649.4	3,649.4	40.6

בשנת 2013 קצבת הנכות הצמיחה הממוצעת לעובדים שכירים היתה 3,394.1 ש"ח (לעומת 3,329.8 ש"ח ב-2012) ו-3,574.4 ש"ח לעצמאים (לעומת 3,574.4 ש"ח ב-2012). רמת הקצבה לשכירים ולעצמאים עלתה במונחים ריאליים, אך ירדה כאחוז מהשכר הממוצע - ירדה (לוח 16).

סכום קצבת התלויים הממוצעת לחודש לשכירים היה ב-2013 6,239.4 ש"ח (לעומת 6,128 ש"ח ב-2012) ולעצמאים 6,576.4 ש"ח (לעומת 6,480 ש"ח ב-2012). הקצבה עלתה במונחים ריאליים לשכירים וירדה מעט לעצמאים, אך ירדה כאחוז מהשכר הממוצע בשתי הקבוצות (לוח 17).

סך התשלומים בענף נפגעי עבודה הסתכם ב-2013 בכ-4.08 מיליארד ש"ח (לעומת 3.77 מיליארד ש"ח ב-2012) - עלייה ריאלית של 6.7% (לוח 18). הגידול נובע מעלייה בתשלומים של גמלאות נכות

סך התשלומים בענף נפגעי עבודה הסתכם ב-2013 בכ-4.08 מיליארד ש"ח - עלייה ריאלית של 6.7%

לוח 17

קצבת תלויים חודשית ממוצעת לפי מעמד בעבודה, 2009-2013

שנה	שכירים			עצמאים		
	מחירי שוטיפים (ש"ח)	מחירי 2013 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע	מחירי שוטיפים (ש"ח)	מחירי 2013 (ש"ח)	אחוז מהשכר הממוצע
2009	5,992.2	6,573.4	75.1	5,812.3	6,376.1	72.9
2010	6,711.8	7,169.7	81.4	6,054.5	6,467.6	73.4
2011	6,010.3	6,206.2	70.2	6,296.1	6,501.3	73.5
2012	6,128.2	6,221.7	69.8	6,479.7	6,578.6	73.8
2013	6,239.4	6,239.4	69.4	6,576.4	6,576.4	73.2

לוח 18

תשלומים* בענף נפגעי עבודה (אלפי ש"ח), 2009-2013

שנה	מחירים שוטיפים	מחירי 2013	שיעור שינוי ריאלי (אחוזים)
2009	3,087,170	3,386,618	6.40
2010	3,279,105	3,502,812	3.43
2011	3,450,150	3,562,609	1.71
2012	3,767,946	3,825,440	7.38
2013	4,082,600	4,082,600	6.72

* כולל תשלומים לדמי פגיעה, גמלאות נכות, גמלאות תלויים, הוצאות ריפוי והוצאו.

לוח 19

התשלומים* בענף נפגעי עבודה לפי סוג הגמלה (אחוזים), 2009-2013

שנה	סך הכל	דמי פגיעה	גמלאות נכות	גמלאות תלויים	הוצאות ריפוי	הוצאות שיקום
2009	100.0	9.7	66.0	10.6	12.8	1.0
2010	100.0	9.8	66.9	10.3	12.1	0.9
2011	100.0	9.7	67.6	10.4	11.5	0.8
2012	100.0	9.8	68.2	9.7	11.6	0.8
2013	100.0	9.8	68.4	9.1	12.0	0.7

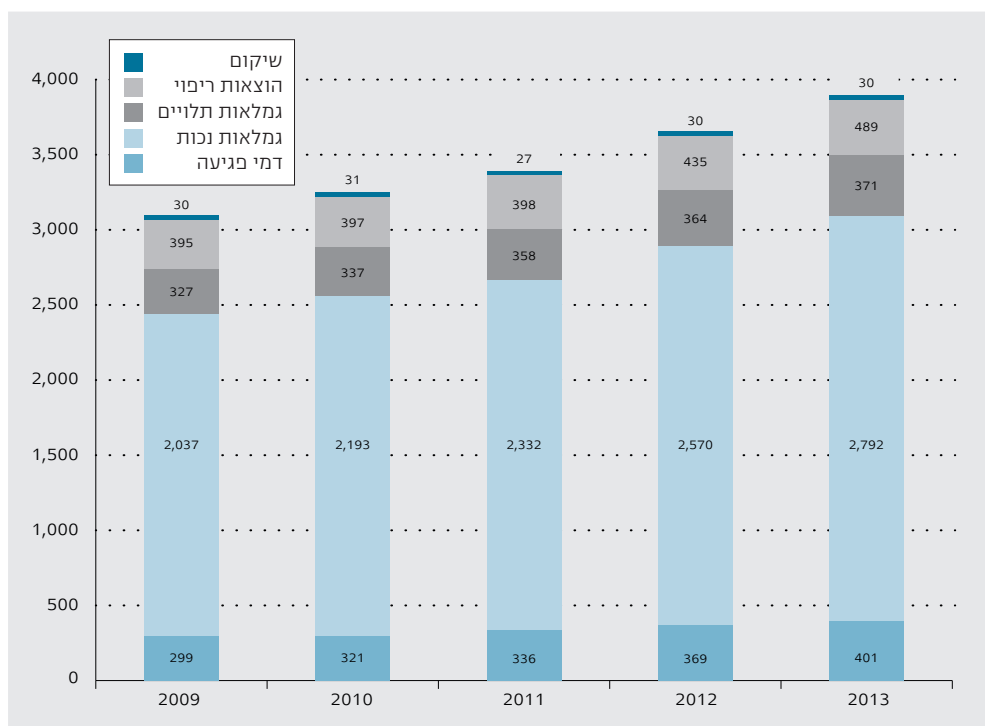
* לא כולל תשלומים לפעולות למניעת תאונות, או למען בטיחות בעבודה, מחקרים, מפעלים מיוחדים, סיוע משפטי, ועדות רפואיות וחוות דעת.

הוצאות ריפוי מסך התשלומים בענף. התשלומים של שאר הגמלאות מסך התשלומים בענף ירדו בשנת 2013 (לוח 19).

מאז נכנס לתוקף ביטוח נפגעי העבודה חלו שינויים מהותיים בהרכב התשלומים בענף (לוח 19). בראשית דרכו של החוק, מרבית התשלומים (54%) היו לדמי פגיעה לעומת התשלומים לקצבת נכות (כ-40%). התשלומים לדמי פגיעה הם קצרי מועד ומקבליהם מתחלפים במהלך השנה, ואילו התשלומים לקצבת נכות משולמים לאורך זמן (עד גיל הזיקנה ולעתים אף לאחר מכן). חלקם של התשלומים לקצבת נכות הולך וגדל עם השנים (באופן יחסי) בעוד חלקם של התשלומים לדמי פגיעה הולך ופוחת. כיום גמלאות הנכות מהוות את חלק הארי מתשלומי הענף - כ-68%, והתשלומים לדמי פגיעה רק כ-9% מכלל התשלומים בענף.

תרשים 3

התשלומים* בענף נפגעי עבודה לפי סוג הגמלה (מיליוני ש"ח), 2009–2013

* לא כולל תשלומים לפעילות למניעת תאונות, פעולות בטיחות בעבודה, מחקרים, מפעלים מיוחדים, סיוע משפטי, ועדות רפואיות וחוות דעת.